

A Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága

Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Tisztelt Alkotmánybíróság!
Tisztelt Dr. Paczolay Péter Elnök Úr!

Alulírott **Vérné dr. Labát Éva** (lakcím) és **Bodócsi András** (lakcím) az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1.§ b.) pontja alapján az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozóan, a 20.§, a 22.§ (1) és (2) bekezdése, valamint 37. §-a alapján

indítványozzuk

az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény (továbbiakban: Gpt.) módosításáról szóló 2010. évi CXXV törvény (a továbbiakban: Gptmód.) **9. § (1) bekezdése alábbi rendelkezésének:**

„kivéve azt, akinek a jogviszonya megszűnését követő naptári naptól a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvényben meghatározott saját jogú nyugellátás kerül megállapításra.”

alkotmányellenessége megállapítását és annak visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítését az utólagos normakontroll keretében, mivel az ellentétes az Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (továbbiakban: Alkotmány),

54. §-ának (1) bekezdésével, mely szerint: *A Magyar Köztársaságban minden embernek vele született joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.*

Indokolás

I

Kifogásolt rendelkezés.

A egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény (továbbiakban:Gpt.) módosításáról szóló 2010. évi CXXV törvény (a továbbiakban: Gptmód.) 9. § (1) bekezdése a következők szerint rendelkezik:

„Különadó fizetésére köteles az a költségvetési szervnél, állami, önkormányzati, közalapítványi forrásból alapított, fenntartott vagy működési támogatásban részesített más szervezetnél foglalkoztatott magánszemély, aki munkavégzésre irányuló jogviszonya alapján, továbbá aki a takarékos állami gazdálkodásról és a költségvetési felelősségről szóló 2008. évi LXXV. törvény vagy a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény szerinti munkavégzésre irányuló jogviszonyban a (2)

bekezdésben foglalt különadó alapnak minősülő bevételt szerez, kivéve azt, akinek a jogviszonya megszűnését követő naptári naptól a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvényben meghatározott saját jogú nyugellátás kerül megállapításra.

Indítványunk az öregségi nyugdíjkorhatárt már betöltött nyugdíjasok jogait kiemelve és egyben figyelembe véve került megfogalmazásra, arra is tekintettel, hogy a Gpt.mód. 9.§(1) bekezdéséhez - az indítványban sérelmezett jogszabályi rendelkezésre is kiterjedően - kifejtett jogalkotói indokolás szerint a különadó a társadalmi igazságérzetet sértő juttatásokat sújtja.

II.

Az Alkotmány 32/A. §-ának (2) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 40. §-a alapján az Alkotmánybíróság a központi adónemekről szóló törvények, törvényi rendelkezések esetében *csak akkor élhet a megsemmisítés jogával, ha az erre irányuló indítvány az alkotmányellenesség okaként kizárólag az élethez és emberi méltósághoz való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, a gondolat, lelkiismeret és vallás szabadsága, vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó 69. § szerinti jogok sérelmét jelöli meg, és nem tartalmaz egyéb okot.*

Indítványunk előterjesztésekor fentiekre figyelemmel voltunk az alábbiak szerint:
Indítványunk kizárólag *az élethez és emberi méltósághoz való jog sérelmén alapul*, ezáltal további alapjogra csak annyiban utalunk, amennyiben az alább kifejtendők szerint azok az élethez és emberi méltósághoz való joghoz oly módon kapcsolóan kerültek megfogalmazásra úgy, hogy egyben nem kerülnek ellentétbe az Alkotmány 32/A. §-ának (2) bekezdésében, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 40. §-ában írtakkal.

III.

Emberi méltósághoz való alapjog

Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában az alábbiak szerint határozta meg az emberi méltósághoz való alapjogot, illetve értelmezte annak tartalmát:

- Megállapította, hogy „a jognak mindenkit *egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként)* kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, vagyis *azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni*” [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.].

Az Alkotmánybíróság tehát megállapította, hogy „a jognak mindenkit egyenlőként” azaz *egyenlő méltóságú személyként* kell kezelnie és egyben meghatározta azt is, hogy az emberi méltóság *azonos tisztelettel és körültekintéssel, továbbá az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével* valósul meg, egyben definiálva az emberi méltóság fogalmát, és annak tartalmát *a jogosultságok és a kedvezmények elosztása vonatkozásában.*

Ezért - álláspontunk szerint – a fentiekben definiált emberi méltóságra vonatkozó álláspont,

illetve értelmezés figyelembe vétele alapján nincs alkotmányos indoka, ezáltal ellentétes az emberi méltósághoz fűződő alapjoggal az indítványunkban kizárólagosan sérelmezett jogszabályhely rendelkezése (továbbiakban „kivétel-szabály”).

Az Alkotmány kötelezően fogalmazza meg azt, hogy azon túl, hogy a Magyar Köztársaságban minden embernek vele született joga van az emberi méltósághoz, *egyben tiltó rendelkezésként azt is rögzítette, hogy ettől a jortól az Alkotmány szerint senkit sem lehet önkényesen megfosztani.*

Fentiek alapulvételével ez azt jelenti, hogy a sérelmezett 9. § (1) bekezdésében írt un. „kivétel- szabály” azon túl, hogy az alkotmányos előírás ellenére *nem azonos* tisztelettel és körültekintéssel szabályozta az *öregségi nyugdíjhatárt* már elért *egyes nyugdíjasok* jogi és egyben élethelyzetét, vagyis nem azonos mértékkel, nem azonos mérce szerint fogalmazta meg a rájuk érvényes szabályt, azt az Alkotmányban írt tiltó szabályt is sértette, miszerint az emberi méltóság alapjától *senkit sem lehet önkényesen megfosztani.*

Vagyis – álláspontunk szerint - azáltal, hogy a fenti, általunk nevesített, a 9 § (1) bekezdésében írt un. „kivétel- szabály” az Alkotmány előírása ellenére, és figyelmen kívül hagyva a fent hivatkozott alkotmánybírói határozatban megfogalmazottakat, szabályozta az *öregségi nyugdíjhatárt már elért egyes nyugdíjasok* jogi és egyben élethelyzetét, sérti ezen egyes nyugdíjasok *emberi méltósághoz való alapját, vagyis alkotmányellenes.*

Az indítványban sérelmezett jogszabályi rendelkezés - fentiek alapul vételével és álláspontunk szerint - az egyes „nyugdíjasokat” *önkéntesen sorolta csoportokba.*

Ezáltal két, illetve tulajdonképpen három csoportalakult ki, ráadásul (kellő jogalap nélkül), egyben *emberi méltóságában sértve a már* (a hosszú munkában töltött idő révén, jogszabály alapján felvett juttatást már felhasználó és őket szociális szempontból is annál hátrányosabban érintve, minél korábban mentek nyugdíjba) *nyugdíjban lévő és öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött egyes nyugdíjasokat.* *Fentiek sértik az alkotmányban foglalt, az emberi méltóságra vonatkozó rendelkezést.*

Minden alkotmányos alap nélkül, *sőt annak kifejezett tiltása ellenére* sérti az általunk sérelmezett és fent nevesített un. „kivétel-szabály” az Alkotmány felhívott rendelkezését az *öregségi nyugdíjkorhatárt már elért azon egyes nyugdíjasok* vonatkozásában, akiknek *munkavégzésre irányuló jogviszonya nyugdíjba menetelük, vagyis nyugdíjassá válásuk miatt szűnt meg akkori döntésük alapján* (pl. mert a jelenleg *is* hatályos nyugdíjrendelkezéseknek megfelelően mentek nyugdíjba, anélkül hogy akkor még elérték volna az öregségi nyugdíjkorhatárt, majd ezt követően töltötték be azt).

Ezen és más (pl. a munkáltatók kezdeményezésére a romló munkaerő piaci helyzet „mintegy” megoldása miatt nyugdíjassá váló) egyes személyek csak éltek, de nem visszaéltek a számukra biztosított joggal. Ezáltal azon túl, hogy az Alkotmányt sérti, egyben indokolatlan és az életszerűséget is nélkülözőnek minősül az öregségi nyugdíjkorhatárt már elért ilyen személyekre vonatkozó, és általunk az indítványban kifogásolt törvényi szabályozás.

Fent nevesített egyes nyugdíjasok döntési lehetősége jogilag, de a gyakorlatban is megszűnt (már) azon, szintén nyugdíjasokhoz képest, akiknek a nyugdíjassá válásról, illetve az erről való döntéskor már az általuk megismerhető és ezáltal egyéneként, ésszerűen kalkulálható módon lesz módjuk döntésüket meghozni.

Ezen személyek az általunk támadott „kivétel-szabály” ismeretében határozhatnak arról, hogy a jogviszonyuk megszűnését követő naptári naptól követően mennek-e el nyugdíjba, vagyis

lesznek nyugdíjasok. Erről csak azok a személyek dönthettek, akik az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény (továbbiakban:Gpt.) módosításáról szóló 2010. évi CXXV törvény (a továbbiakban: Gptmód.) 9. § (1) bekezdését hatályba léptető időpont után hozhatták meg döntésüket.

Ezek, a jelenleg hatályos jogszabályokat már ismerő egyes, az öregségi nyugdíjkorhatárt elért személyek már a jelenleg hatályos jogszabályi környezet ismeretében, így az általunk alkotmányellenesnek talált, és a fent megjelölt törvény 9 § (1) bekezdésében írt un. „kivétel-szabályt” ismerve kerülnek - egyénenként - döntési helyzetbe, miáltal választhatnak abban, hogy *tovább dolgoznak-e, vagy a támadott törvényhez alkalmazkodva mennek nyugdíjba. Ugyancsak - ismét egyéni döntésük és lehetőségük függvényében – dönthetnek arról, hogy esetleg később (egyesekek) mégis munkát vállalnak a már folyósított öregségi nyugdíj mellett.*

Fentiekén túl továbbá a „*társadalmi igazságérzetet sértő*” jelzővel (mely ugyan csak a törvény indokolásában szerepel, de a törvény megszületésével kapcsolatos körülmények folytán is, ami a közvéleményben és az érintettekben értelemszerűen nyomott hagyhatott) *a törvényalkotó megbélyegzi az egyes érintett nyugdíjasokat, akik az Alkotmányt sértő és általunk támadott „kivétel- szabály” miatt eleve nem tartozhatnak a „kivételek” körébe. Ennek ellenére magatartásuk (utólag) a kifogásolt 9 § (1) bekezdés részét képező rendelkezés értelmében „társadalmi igazságérzetet sértő”- nek deklarált, ami súlyosan sérti/csorbítja az érintettek társadalmi megítélését, a róluk kialakított véleményt, de egyénileg esetleg a saját magukról „átalakítani kényszerített” megítélést is, ami - álláspontunk szerint - sérti az emberi méltósághoz való alkotmányos jogot.*

Összegezve: Az Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdésében szabályozott emberi méltóság sérelme, és az Alkotmánybíróság határozata iránymutatása értelmében – álláspontunk szerint - a megtámadott törvényi rendelkezések megvalósítják az emberi méltóság sérelmét a már öregségi nyugdíjban lévő – érintett – nyugdíjasokra nézve.

Emberi méltósághoz való alapjog megalapozása más alapjogokkal

Indítványunk – mint már kifejtettük és megerősítjük - kizárólag *az élethez és emberi méltósághoz való jog sérelmén alapul*, minek következtében további alapjogra csak annyiban utalunk, amennyiben az alább kifejtendők szerint azok az élethez és emberi méltósághoz való joghoz kapcsolódóan oly módon kerültek megfogalmazásra, hogy egyben nem kerülnek ellentétbe az Alkotmány 32/A. §-ának (2) bekezdésében, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 40. §-ában írtakkal.

Az Alkotmánybíróság **120/2009. (XI. 20.) AB határozata** kimondta, - bár más alapjog vonatkozásában, de az emberi méltóságra is kiterjedően, de álláspontunk szerint az előző bekezdésben hivatkozott korlátozás ellenére is figyelembe vehetően -, hogy *„a jognak mindenkét egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelni, és az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembe vételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztása szempontjából meghatározni.”*

Az Alkotmánybíróság a **8/2010. (I. 28.) AB határozatában** is foglalkozott az emberi méltósághoz való jog sérelmének kérdésével a diszkrimináció kapcsán.

„Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a diszkrimináció Alkotmányban meghatározott tilalma elsősorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett

megkülönböztetésekre terjedt ki. *Ha megkülönböztetés nem emberi alapjog vagy alapvető jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az emberi méltósághoz való jogot sérti.*”

Megjegyezzük, hogy fenti határozatában az Alkotmánybíróság még az esetre is megállapíthatónak tartotta az alkotmányellenesség kimondását, ha nem alapvető jog tekintetében történt más jogsértés (adott esetben megkülönböztetés), ha sérült *az emberi méltósághoz való jog is, kiemelve ezáltal az emberi méltósághoz fűződő jog különös jelentőségét.*

A már írt összefüggésben, de más határozatában is kiemelte az Alkotmánybíróság az emberi méltóság sérelmének jelentőségét azáltal, hogy a határozat szerint „az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, *ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával. és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes*” (35/1994. (VI. 24.) AB határozat).

Az Alkotmánybíróság a 73/2009. (VII. 10.) AB határozatában rámutatott arra, hogy „az Alkotmány 70/E. §-ában meghatározott szociális biztonsághoz való jog a szociális ellátások összessége által nyújtandó olyan megélhetési minimum állami biztosítását tartalmazza, *amely elengedhetetlen az emberi méltósághoz való jog megvalósításához.*

Ugyanebben a határozatban az Alkotmánybíróság az *emberi méltóság védelmével összefüggésben is* kimondta azt, hogy „az emberi méltóság védelme megköveteli azt, hogy az állam tartózkodjon olyan intézkedések törvénybe foglalásától, amelyek alkalmazása – a jogszabályi környezetből felismerhetően – súlyosan veszélyezteti a magánszemély és vele együtt élő közeli hozzátartozó megélhetését olyan juttatás vonatkozásában, melyet azon túl, hogy jogosan vettek fel az érintettek, azt jogosan költötték is el, illetve tervezhették meg ennek alapján jövőjüket.”

Az Alkotmánybíróság 96/2008. (VII. 3.) AB határozata, mely az Alkotmányban egyértelműen meg nem fogalmazott, azonban az emberi méltósághoz fűződő olyan védelmet érdemlő jogokkal, amelyek az „anyajogból” alapjokként levezethetők. Ezek között nevesítette többek között az önrendelkezési jogot is.

Hasonló következtetésre jutott az Alkotmánybíróság a 46/2007. (VI. 27.) AB határozatában is, annak megállapításával, hogy „*az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az emberi méltósághoz való alapjog magában foglalja az önrendelkezés szabadságát...*”

Budapest, 2011. április 4.

Tisztelettel:

Vérné dr. Labát Éva

Bodócsi András